

langs het slootje op mijn erf naar voedsel zoeken. Dat het steeds dezelfde vogel is, kan ik aan zijn houding zien, met den dag is hij vertrouwelijker geworden. Nu kan ik hem zelfs op zeer korten afstand gadeslaan, terwijl hij zich zoo goed als niets om mij bekomert. Zoo nu en dan brengt hij vriendjes mee en is 't heel aardig dit troepje van vier á vijf koetjitja's langs de sloot te zien trippelen.

Het hoofdvoedsel van den koetjitja bestaat uit insecten, wormpjes, slakjes enz. waardoor hij een zeer nuttige vogel is, terwijl hij tevens door zijn zang onze bescherming ten volle verdient.

Mijn koetjitja's heb ik indertijd met vruchten en in melk of water geweekt wittebrood groot gebracht, en naderhand op dit voedsel in leven gehouden.

De koetjitja (*Copsychus musica*) is een fraai geteekende vogel. Van boven is hij zwart met een eenigszins staalblauwen glans, kop en borst hebben dezelfde kleur, de buik is wit; vleugels en staart zwart en de schouders wit, terwijl de buitenste staartpennen ook wit zijn. Door zijn teekening doet de vogel ons eenigszins denken aan den Hollandschen ekster. Het nest wordt op donkere plaatsen gebouwd, 't liefst nog tusschen de zwarte vezels van de arenpalm.

Tegen den paartijd trekken de koetjitja's paarsgewijze door onze tuinen en als de jongen uitvliegen om met vader en moeder naar voedsel te zoeken, is 't in den tuin zeer levendig en gezellig. Gedurig hoort men het gesjilp van de jongen en de waarschuwende stem der ouden.

De koetjitja komt op geheel Java voor evenals op de overige Soenda-eilanden; ook in Engelsch-Indië treft men hem aan.

FR. J. VAN EEKHOUT.

AMORPHOPHALLUS CAMPANULATUS.

Toen een van de schooljongens met deze rare snuiter van een bloem kwam aansjouwen, moest ik denken aan een spelletje, dat de meisjes in mijn jeugd dikwijls op de speelplaats deden. In 't midden van een kring hurkte er dan één op den grond, terwijl zij, die er om heen stonden, haar bovenrok boven haar hoofd vasthielden. Ze zongen er dan een versje bij, dat begon: „Hier zit er een in den gouden ketel”. Dat meisje in den „gouden ketel” kwam me onwillekeurig in de gedachte, toen ik deze *Amorphophallus* voor 't eerst zag. 'k Zou echter niet graag een van de sleepdragers dezer jonge dame zijn: 't geurtje, waarmee ze zich parfumeert is nog sterker dan dat van de *Kembang bangke*, dat zegt genoeg.

Het eigenlijke meisje is hier de spil, ongeveer 20 à 30 cM. lang, waarom van boven de meeldraden en van onder de stampers zijn gerangschikt.

Het deel, waarop de meeldraden zitten (echt *zitten* hier, omdat de helmraden ontbreken) is omgekeerd kegelvormig, terwijl 't onderste deel, waarop de vrouwtjes wonen, nagenoeg den vorm van een cylinder heeft. Aardig van bouw zijn die meeldraden. Ze hebben een grooten helmknop, die van boven met twee poriën opengaat. Is men een beetje gelukkig met 't doorsnijden dan kan men goed de beide hokjes zien, waarin het oranjeleurge stuifmeel zit en de openingen aan den top, waar 't uitpuilt.

Een heele familie zit daar om de spil bij elkaar, ongeveer 1200 helmkoppen, waar van de bovenste 't eerst rijp zijn en ongeveer 400 donkerroode stampers, waarvan elk 2 of 3 eitjes bevat. Elke stamper heeft een ruim 1 cM. langen stijl, die op den top een 2—3

lobbigen gelen stempel draagt, welke bezet is met korte, kleverige, stijve papillen, die 't opvangen van 't stuifmeel natuurlijk bevorderen.

Fig. 1.

Amorphophallus campanulatus in bloei.

De knol was blijkbaar onderst boven geplant, daarom komt de bloeistengel onderuit.

't Hoofd van de jonge dame wordt gedekt door een paars-roode schildersbaret, die haar vrij zwierig staat. 't Ding dient om de voor de bestuiving noodige gasten te lokken,

Deze worden aangetrokken door de heerlijke (?) geur, die 's avonds 't sterkst is, omdat de plant 't van late bezoekers (meest kevers) moet hebben. De rok van 't meisje wordt

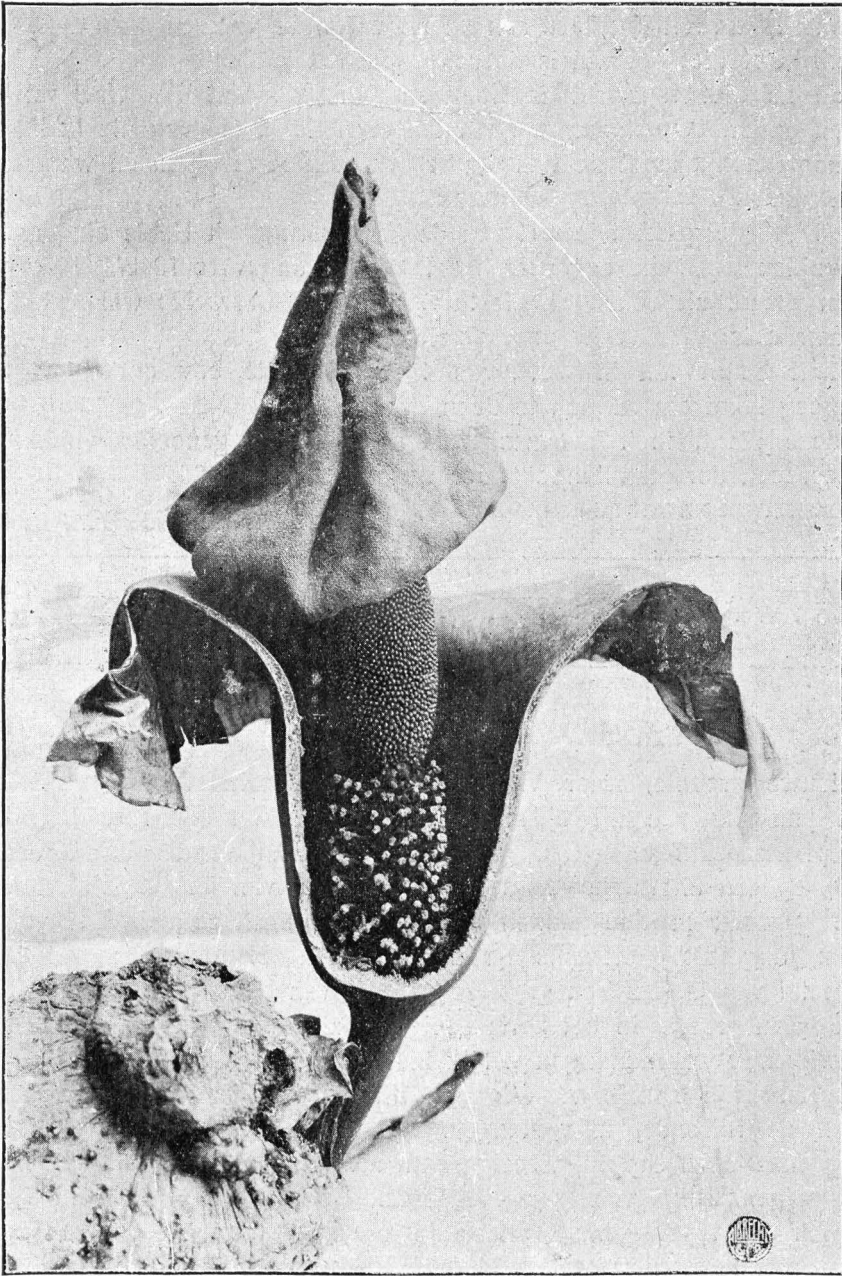

Fig. 2.

Amorphophallus campanulatus in bloei.

Zelfde plant als Fig. 1. Een gedeelte der kolfscheede is verwijderd om de meeldraden en stampers te doen zien. Een gedeelte der meeldraden wordt door het onvruchtbaar kolfdeel aan het oog onttrokken.

gevormd door de kolfscheede, die leerachtig is en ongeveer 24 cm. lang, waarvan echter ongeveer $\frac{1}{3}$ naar buiten is omgeslagen.

Van buiten is ze onder lichtgroen, boven paarsrood, ongeveer de kleur van de baret, van binnen is ze bij de stampers rood welke kleur naar den rand, die zelf weer donkerrood is, in lichtgroen overgaat. 't Pakje lijkt van fluweel gemaakt, maar dat is zeker niet van te beste kwaliteit, 't voelt erg hard aan en zit vol witte vlekken.

Haren zijn er niet op, wèl is de scheede zwak geribd.

Dat de as niet topzwaar is, komt blijkbaar, doordat 't weefsel van de spil boven dichter is dan onder. Op doorsnee geeft die even de illusie van die lekkere rose nougat, waaraan je zoo heerlijk moet trekken om er een stuk af te bijten en waaraan dan van die lange draden komen.

Maar 't geurtje geneest je wel van de betoovering. 't Heele ding staat op een met rood sap gevulden steel, die ongeveer 3 cM. dik en ongeveer 10 cM. lang is.

In den grond zit een knol, die in tijden van schaarschte wel gegeten wordt, maar scherp van smaak is. „Mahlzeit” voor de liefhebbers!

De plant houdt van 'n koele, vochtige groeiplaats, b. v. onder boomen, waaronder geen zon genoeg komt om er gras te doen groeien.

Van deze plant, in 't Javaansch *Badoer* of *Waloer* genoemd, vindt men een mooie foto in 't „Leerboek der plantkunde” door VAN WELSEME fig. 66.

J. DEN HARTOG—VAN DER MEER.

NOG IETS OVER TALINUM RACEMOSUM

DOOR

Dr. L. G. DEN BERGER.

De nieuwe groente, waar VAN WELSEME over schreef in de eerste aflevering van den vorigen jaargang van dit tijdschrift, schijnt zich hier bijzonder thuis te gevoelen en onze wilde plantenschat te willen gaan verrijken. Wij vonden haar hier, zonder twijfel verwilderend, op een uitermate verwaarloosd achtererf van iemand, die zich zeker niet de moeite heeft gegeven haar te planten. Zonder hulp heeft ze zich daar voortgeplant door uitloopen van omgevallen stengels en waarschijnlijk ook uit zaad; over eenige vierkante M. vindt men tal van kleinere en grootere planten van bovengenoemde soort. VAN WELSEME beschreef de plant reeds in het kort; eenige in zijn opstel niet vermelde bijzonderheden en enkele afwijkende waarnemingen wil ik hier even weergeven.

De wortels zijn zooals v. W. zegt, dik en knolvormig opgezwollen. De oudere gedeelten van de rolronde, kale stengels zijn bij de door mij waargenomen exemplaren ietwat houtig, maar toch sappig, vleezig en in afwijking van het door v. W. vermelde niet purper, maar eigenaardig groenig-grijsbruin aangelopen. De vrij dikke vleezige bladeren (fig. 1) zijn aan den top uitgerand, alleen de jonge blaadjes, die van een nietig nerfspitsje zijn voorzien, zijn soms niet uitgerand, maar worden dat toch, nadat het nerfspitsje is afgevallen. De as der bloeiwijze is tot aan de vertakkingsplaats driehoekig-drieveulegig, de 2 of 3 vertakkingen tweezijdig afgeplat en tweevleulegig. De zijassen vertakken zich soms opnieuw tot bijschermen. Op de vertakkingsplaatsen der bloeiwijze zijn kleine, bladachtige, afvallende schutbladen aanwezig. De bloemen hebben een middellijn van 15—24 mM. Bij de waargenomen exemplaren openen zij zich regelmatig om halftien. De helmhokjes zijn in overeenstemming met v. W. waarneming dan reeds geopend.